

OPPONENSI VÉLEMÉNY

Funk Bogdán építészhallgató diplomatervéhez

A diplomaterv címe: Kutatóközpont a Koh Ker-i régészeti parkban

A varázslatos gazdagságú khmer kultúra világszerte leginkább ismert és népszerű központja Angkor, ahol több évszázadon keresztül a birodalom uralkodói hol megerősítették annak fővárosi státuszát és tiszteletben tartották eredeti városszerkezetét, hol lerombolták vagy a korábbiaktól elkülönülő, saját várost építettek hozzá, időnként pedig – hosszabb-rövidebb időszakokra a betolakodó népek elől menekülve – elköltöztették, új átmeneti központot alapítva.

Egy ilyen – a külső támadások elleni védekezésre berendezkedett - időszak eredménye a csak néhány évtizedig fővárosként működő Koh Ker városa is, ami a birodalom bukását követő évszázadokban a felejtés homályába merült és építményei az enyészet martalékává váltak. Mindez mostanra sem nagyon változott: a múlt század elhúzódó polgárháborújának és az azt követő fejtelenségnek köszönhetően mind a mai napig alig ismert és kutatott terület maradt.

A jelen állapotban is romos szentélyközrete igen erős hatású spirituális rendezettséget mutat, tengelyes kialakítású kapuzatai, szentélye és piramisa, gazdagon formált elemei az angkori örökség szintjére emelik.

Éppen ezért nem meglepő, hogy a romok kutatására az utóbbi években egyre komolyabb igény mutatkozott részben a Műemlékvédelmi Hatóság, és részben a helyi lakosság részéről, azzal a nem titkolt reménnyel, hogy egy rendbe hozott és feltárt szentélyterület turisták általi felfedezése és az idegenforgalom beindulása talán jobb megélhetést teremtené az itt élők számára is.

Annak ellenére, hogy az évtizedeken keresztül háborúk és diktatúrák sújtotta lakosság életben maradt nagy része európai szemmel nehezen megérthető és feldolgozható mélyszegénységben éli mindennapjait, *„az emberek vidámak, és építenek, ahogy tudnak maguknak, ami van abból...”*

- ahogyan a 80-as években Reischl Gábor is írja Kambodzsáról, és -

... láttam, hogy az emberek hogyan építik házaikat. Építész nélkül! Nem kell nekik építész, aki félrevezeti őket, hanem maguk építik bambuszból.”

A diplomamunka a szentélyterülethez kapcsolódó, azt kiszolgáló kutatóépület terve.

És igen: bambuszból.

De ami a helyi anyag felhasználásán felül sokkal fontosabb, az az a fajta viselkedés, ahogyan a tervező hozzááll a helyi problémákhoz és viszonyokhoz.

Maga az épület a meglévő, elszórt elrendezésű kiszolgáló épületek közelébe kerül, a szentélykörzet közelségére finoman egyedül a telepítés tengelyének iránya utal.

Az épület karaktere az állandósult nélkülözésben érlelt végtelenül racionális népi jelleg önkéntelen nőttiségét idézi, mindamelllett, hogy ügyesen kerül el a mesterkélt játékoságnak még a látszatát is.

A tervező nem formákból indul ki, hanem a jellegzetes formák eredetét és okait kutatja fel és értelmezi újra. A gyakori esőzések okozta özönvizek és állatok elleni védelem miatt tradicionálisan lábakra állított, a talajtól elemelt építmény szellemesen használja ki köztes tereit, racionális felszint eltolása finoman hullámzó tömeget eredményez.

Kompakt, egymáshoz tapadó funkcionális egységei a tetőszinten érzékenyen elválnak, így amellet hogy természetes átszellőzést és bevilágítottságot biztosítanak az egyes tereknek, az építésnek egyfajta időtlen érzetét is kelti, ahol nehéz eldönteni, hogy mikor keletkezhetett az épület.

Ami mégis orientálhatja az épület korát kereső szemlélőt ez irányú vizsgálódásában, az az építmény anyagainak innovatív szerkezeti felhasználása, valamint az egyszerű kivitelezhetőség és annak kevés szakmunkát igénylő volta, azon a vidéken, ahol - ne feledjük:

„Az építés maga az élet”.

A bambusz tartószerkezeti, tetőfedési és homlokzati, valamint árnyékolási felhasználását egyszerűen installálható csomópontjai segítik, amellet, hogy - mondjuk ki - szép.

A tervező környezettudatos erőforrások felhasználására tett javaslatai mintaszerűek, lehetőséget adva egy végtelenül szegény közeg fenntartható működésére.

Az az ember érzése, hogy a terv által megteremtett - a természettel való ilyen szoros - együttélés közege az ember legbelsőbb sajátja.

Vagy egyszerűbben, hogy ismételten Reischl Gábort idézzem:

„Így lehet nulla energiával normálisan is élni.”

A tervező gondolkodásának ez a természetes normalitása hatja át a tervet, ahol minden egyes része egy racionális, jól működő funkcionális átgondoltságon alapszik és teremt együttélésre alkalmas harmonikus környezetet.

E tőlünk távol eső világban a helyi körülményekhez való igazodásával és jó arányérzékével kiemelkedő ház terve egy nagyon gondos munka eredménye, és amellet, hogy a fenti észrevételekkel diplomaterv elfogadását javaslom, gratulálok a diplomázó érzékeny hozzáállásához és innovatív, keresgélő viselkedéséhez.

Marián Balázs
építész

Budapest, 2010. február 2.